

Aan de gemeenteraad

Datum : 19 mei 2020
Zaaknummer : 425967
Contactpersoon : Gemmy Hermesen
Telefoonnummer : 026 3774307

Onderwerp: Vervolgmaatregelen inzake gemeente als schuldeiser

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de vervolgmaatregelen die genomen worden om te voorkomen dat Arnhemmers door gemeentelijk beleid of gemeentelijke werkwijze financiële problemen of schulden krijgen of dat deze verergeren. Deze raadsbrief vormt hiermee een vervolg op de raadsbrief van 10 december 2019. Met beide raadsbrieven beschouwen we de motie "Meer schulden voorkomen" van 3 juli 2019 als afgedaan.

De coronacrisis heeft een grote impact die door iedereen wordt gevoeld. Als gevolg van de crisis krijgen veel mensen te maken met een daling of soms het helemaal wegvallen van inkomsten. De maatregelen die beschreven staan in deze raadsbrief staan los van de crisis. Wekelijks berichten wij uw raad over maatregelen die gemeentebreed worden ingezet. Daarnaast kijken we vanuit alle domeinen naar de gevolgen van de crisis voor de middellange en lange termijn. Ook op het terrein van schulddienstverlening. Wij zullen u hierover separaat berichten.

Inleiding

In de raadsbrief van 10 december 2019 hebben wij u geïnformeerd over herziening van het gemeentelijke kwijtscheldingsbeleid Sociale Zaken. Naast het financiële proces binnen het cluster Werk & Inkomen, kent de gemeente nog een aantal financiële processen. Het gaat hierbij onder meer om de gemeentelijke heffingen en het innen van leges en (parkeer)boetes. In deze raadsbrief wordt ingegaan op de mogelijkheden om binnen de gemeente Arnhem het beleid inzake gemeentelijke heffingen, leges en parkeerboetes voor inwoners te versoepelen. Daarnaast gaan we in op een aantal aanpassingen rond het terugvorderen van teveel betaalde uitkering bij Werk en Inkomen. (Dit ligt dus vóór de fase ligt van kwijtschelding. Voorkomen is beter dan genezen; als er immers geen of beperktere schulden ontstaan, hoeft je in een later stadium ook niet te besluiten of kwijtschelding hiervan mogelijk is).

We willen voorkomen dat inwoners door ons beleid of onze werkwijze financiële problemen of schulden krijgen of dat deze verergeren. Bij handhaving gaan we uit van de handreiking van het ministerie van Binnenlandse zaken.¹ In deze handreiking wordt uitgegaan van onderstaand schema.

¹ Handreiking behoorlijke en effectieve invordering van schulden, Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK); 2016

	Debiteur wil betalen	Debiteur wil niet betalen
Debiteur kan betalen	Stimuleren betalingsgemak	Handhaving
Debiteur kan niet betalen	Tijd en ruimte geven	Opsporen en bewegen

Gemeentelijke heffingen (OZB/RZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing)

Huidige beleid is binnen de wettelijke kaders zo soepel mogelijk.

De uitvoering van de gemeentelijke belastingen is vrijwel geheel wettelijk geregeld, waardoor er weinig beleidsruimte is. Daar waar nog enige beleidsruimte zit, kiezen we de ruimste en soepelste opties. Zo gaan we bij kwijtscheldingen uit van 100% van de bijstandsnorm, verstrekken we naast gehele ook gedeeltelijke kwijtschelding en hanteert Arnhem voor AOW-ers een ruimere norm. De kwijtschelding geldt niet voor slechts een deel van de belastingen, maar voor alle belastingen van de gemeentelijke aanslag. Ook kleine ondernemers en zelfstandigen kunnen kwijtschelding aanvragen voor hun privé-aanslag. In het kader van de coronacrisis is er voor alle ondernemers (met een KvK-nummer) die een aanslag van de gemeente Arnhem hebben ontvangen de mogelijkheid om uitstel van betaling te krijgen tot 31 augustus om daarna via een betalingsregeling te betalen.

Wanneer in het kader van een minnelijke of wettelijke schuldregeling om finale kwijting wordt gevraagd, gaat de gemeente altijd akkoord. Belastingplichtigen (natuurlijke en rechtspersonen) kunnen tot een aanslag van € 5.000,- betalen via automatische incasso en daarnaast is er de mogelijkheid een betalingsregeling aan te vragen. Hieraan werken we ruimhartig mee. Ook als er al een deurwaarder in beeld is, kan er nog een betalingsregeling worden aangevraagd. Dat geldt ook voor een kwijtscheldingsverzoek. De dwanginvorderingskosten van aanmaning en dwangbevel vervallen als kwijtschelding wordt toegekend. Als er een deurwaarder aan het einde van het invorderingsproces in beeld is, passen we altijd maatwerk toe. De deurwaarder kan ook beslissen om de vordering oninbaar te verklaren.

Tenslotte doet de afdeling Belastingen mee aan "Vroeg Erop Af" waardoor inwoners met beginnende schulden actief worden benaderd voor hulp bij hun achterstanden.

Wat gaan we nog meer doen?

Zoals toegezegd in de raadsbrief van 10 december 2019 hebben we onderzocht welke mogelijkheden er zijn om het beleid rondom gemeentelijke belastingen te versoepelen. Het gaat hierbij om twee mogelijkheden:

1. *Kosteloze betalingsherinnering*

Met de invoering van de nieuwe belastingapplicatie (tweede helft van 2020) wordt ook een kosteloze betalingsherinnering ingevoerd. Deze wordt dan verstuurd voordat er een aanmaning met kosten

Datum : 19 mei 2020
Zaaknummer : 425967
Pagina : 3

wordt verzonden. Deze versoepeling is in lijn met beantwoording van art. 44-vragen die hierover in door de raad gesteld zijn en op 13 maart 2019 zijn beantwoord.

2. *Meenemen kosten kinderopvang in de berekening voor kwijtschelding*

Bij de berekening van de kwijtschelding kunnen ook de kosten voor de kinderopvang meegenomen worden. Hierdoor heeft de inwoner een lagere betalingscapaciteit en hoeven er minder of geen heffingen betaald te worden. Ons college zal een wijzigingsvoorstel van de Kwijtscheldingsregeling aan uw raad voorleggen.

Parkeerboetes en leges

Op grond van de wet is er geen kwijtscheldingsmogelijkheid voor parkeerbelastingen (naheffingsaanslagen) en leges. Wel is het mogelijk dat de deurwaarder de naheffingsaanslag of de legesfactuur oninbaar verklaart als er sprake blijkt te zijn van (problematische) schulden.

De **naheffingsaanslag (parkeerbelasting)** ontstaat door eigen toedoen en is dus te voorkomen, waardoor wij geen reden zien in dit kader iets te regelen.

Leges zijn retributies, dat houdt in dat men direct betaalt voor een dienst van de gemeente. De meest voorkomende leges zijn die voor bouwvergunningen en de identiteitskaarten. Bij bouwvergunningen is het aannemelijk dat mensen met schulden niet (vergunning plichtig) gaan (ver)bouwen, waardoor er ook geen legeschuld ontstaat.

Met betrekking tot de identiteitskaarten zijn er bij Burgerzaken geen gevallen bekend waarin wordt aangegeven dat de leges niet kunnen worden betaald. Er is geregeld dat iemand die een Participatiewet-uitkering aanvraagt en niet in het bezit is van een geldige identiteitskaart, met een machtiging van W&I een identiteitskaart kan afhalen bij Burgerzaken. We zien geen reden om in dit kader verder nog iets te regelen.

Aanpassing van beleidsregels Participatiewet (PW)

In de raadsbrief van 10 december 2019 hebben we weergegeven welke wijzigingen doorgevoerd zijn in het kwijtscheldingsbeleid van Sociale Zaken. Als vervolg daarop hebben we nu ook gekeken naar de fase vóórdat vorderingen kwijtgescholden worden. Het gaat dan om de beslissing om terug te vorderen, dus het ontstaan van de schuld. Door versoepeling van de regels kunnen geen of beperktere schulden ontstaan, en is er ook minder reden om te gaan kwijtschelden. Met deze vervolgstappen hebben we dus nu het gehele proces doorgelicht en waar mogelijk versoepeld.

Zowel het Bbz (Bijstand voor zelfstandigen) als de TOZO (Tijdelijke Overbruggingsregeling voor Zelfstandige Ondernemers die nu in het kader van de Coronacrisis wordt verstrekt) vallen onder de Participatiewet, zodat de beleidsregels ook op deze beide regelingen van toepassing zijn.

Voor het Bbz geldt dat deze per 1 januari 2020 gewijzigd is. Voorheen was een gemeente **verplicht** om teveel of ten onrechte ontvangen uitkering Bbz terug te vorderen. Sinds januari 2020 is dit niet langer een verplichting. Een gemeente heeft nu de **bevoegdheid** om terug te vorderen. Nu er sprake is van een

bevoegdheid moet het gebruik hiervan in beleidsregels worden vastgelegd. We sluiten hierbij aan bij het beleid van de Participatiewet.

De TOZO is een Rijksregeling en wordt momenteel in verband met de Coronacrisis verstrekt aan ondernemers die financiële tekorten hebben. De TOZO kent geen eigen terugvorderingsbepalingen, zodat de beleidsregels inzake terugvordering PW ook op de TOZO van toepassing zijn. Versoepeling van de beleidsregels inzake terugvordering zijn dus ook voor de TOZO van belang.

We hebben de Beleidsregels herziening, intrekking en terugvordering aangepast. Daarnaast hebben wij de interne richtlijnen aangevuld en een nieuwe werkwijze rondom de uitbetaling van de proceskosten opgesteld. In bijlage 1 is een toelichting op deze wijzigingen gegeven. Daarbij zijn ook nieuwe beleidsregels weergegeven. Het gaat om de volgende wijzigingen:

1. Afzien van terugvordering bij dringende redenen.

We hebben in onze richtlijnen meer situaties opgenomen, waarin wij in elk geval vinden dat sprake is van dringende reden om van terugvordering af te zien zoals:

- dreigende huisuitzetting
- dreigend voortijdig einde Wettelijk Schuldsaneringstraject (in verband met ontstaan nieuwe schulden)
- gevaar voor gezondheid (bijvoorbeeld ziektekosten niet kunnen betalen).

Voorheen werd als dringende reden alleen aangemerkt wanneer professionele hulpverlening bij inwoners met psychische problemen en meervoudige problematiek betrokken was.

2. Afzien van brutering van de vordering

Een gemeente maakt kosten bij het verstrekken van uitkering doordat zij loonbelasting en premies volksverzekeringen afdraagt over de uitkeringen. Wanneer een inwoner teveel/ten onrechte genoten uitkering moet terugbetalen, werden tot voor kort deze kosten meegerekend. Dit betekende dat wanneer een inwoner netto € 1.000, - moest terugbetalen, wij deze vordering kunnen verhogen met de door ons afgedragen kosten van loonbelasting en premies volksverzekering, waarmee de vordering uiteindelijk uitkomt op zo'n € 1.400, -. Dit wordt brutering van de vordering genoemd.

Hoewel de oude beleidsregels brutering in meer gevallen mogelijk maakten, bruteerden wij in de praktijk alleen de fraudevorderingen, dus wanneer er sprake is van schending van de inlichtingenplicht. Er is besloten om deze vaste uitvoeringspraktijk in de beleidsregels vast te leggen.

3. Afzien van terugvordering of beperken van de terugvorderingsperiode

Als de inwoner wel gegevens verstrekt, maar de gemeente wijzigt of beëindigt de uitkering niet, dan wordt de terugvorderingsperiode beperkt tot zes weken (was voorheen zes maanden). Als de gemeente een fout maakt en de inwoner kon redelijkerwijs niet begrijpen dat hij het teveel uitkering kreeg, dan wordt van terugvordering afgezien.

Datum : 19 mei 2020
Zaaknummer : 425967
Pagina : 5

4. Verhoging van minimumbedrag om van terugvordering af te zien

De gemeente ziet af van terugvordering indien de vordering minder dan € 50, - bedraagt (was voorheen € 20, -).

5. Verrekening van proceskosten met openstaande vorderingen

Wanneer een inwoner recht heeft op een proceskostenvergoeding, worden deze proceskosten voortaan verrekend met de openstaande schuld.

Na een bezwaar- of (hoger) beroepsprocedure kan een (ex-)inwoner die zich door een professionele rechtsbijstandsverlener heeft laten bijstaan, recht hebben op een proceskostenvergoeding.

Wettelijk gezien mogen wij de proceskostenvergoeding verrekenen met een openstaande schuld van de (ex-)inwoner. Dit brengt zowel voor ons als voor de (ex-)inwoner voordelen met zich mee. Voor ons, omdat wij hierdoor al gelijk een deel van de openstaande schuld kunnen inlossen en dus minder vorderingen mislopen. Voor de (ex-)inwoner, omdat direct op zijn openstaande schuld afgelost wordt en zijn schuld zo gelijk afneemt. Voor de advocaat is deze maatregel vrijwel nooit nadelig.

Kanttekening

De financiële gevolgen van de maatregelen rondom de gemeentelijke heffingen, als ook de versoepeling van de beleidsregels zijn moeilijk in te schatten. Voor de gemeentelijke heffingen geldt dat de inschatting is dat dit kan worden opgevangen binnen de huidige budgetten. Voor de versoepeling van de beleidsregels is het effect niet te bepalen en niet in te schatten. Dat komt omdat een deel van de beleidswijzigingen in de praktijk al wordt uitgevoerd en voor de overige wijzigingen geen beschikbare gecombineerde data (lengte terugvorderingsperiode, aantallen, hoogte vorderingen, invloed proceskosten en keuzes per casus) voorhanden is, die het exacte effect op de oninbaarheid kunnen weergeven. De inschatting is echter dat het de oninbaarheid niet negatief zal beïnvloeden.

Financiële consequenties

Gemeentelijke belastingen

Om de kosteloze betalingsherinnering voor gemeentelijke belastingen in te voeren gaan wij uit van €115.000, - aan gederfde inkomsten. We gaan er immers vanuit dat er minder aanmaningen en dwangbevelen zullen worden verzonden. Dat is positief voor onze inwoners

De verwachting is dat, als we bij verzoeken om kwijtschelding ook rekening houden met kinderopvangkosten, ongeveer € 10.000 tot € 12.500 per jaar meer aan kwijtschelding zal worden toegekend. Hiervoor zullen we na de zomer aan uw raad een voorstel doen tot wijziging van de verordening 'Kwijtscheldingsregeling Arnhem'. De extra kosten voor kwijtschelding passen binnen het huidige budget. De gederfde inkomsten door het niet versturen van aanmaningen worden opgevangen binnen het te verhogen budget van Belastingen in verband met areaalontwikkeling (groei aantal inwoners).

Datum : 19 mei 2020
Zaaknummer : 425967
Pagina : 6

Versoepeling beleidsregels

Zoals reeds besproken is het effect van de versoepeling van de beleidsregels voor de gemeente niet exact te berekenen. Dit is afhankelijk van het aantal vorderingen en de hoogte van de vorderingen waarmee soepeler wordt omgegaan. Anderzijds levert het verrekenen van proceskosten met de openstaande vordering een positief effect op waarmee de inschatting is dat het totaal van de versoepeling niet gaat leiden tot meer oninbaarheid dan in de huidige situatie.

Uitvoering en ingangsdatum.

De maatregelen binnen de gemeentelijke belastingen gaan in als het nieuwe systeem werkzaam is. De nieuwe beleidsregels gaan in met ingang van 1 juli 2020. Inwoners worden op de hoogte gesteld.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen:

- Toelichting op wijziging Beleidsregels
- Artikelen Beleidsregels